

zanaprej o tej stvari, ker nihče ne predrugači mojega sklepa.“ Švelja se posloví ter oíde, rekoč, da ima še pri drugih naročnikih posla. A dekla Kática, vsa zelena od jeze, naznani svojej gospodični, da zunaj pred vrati čaka uboga Jela ter želi ž njo govoriti. „Oh, zakaj mi nijsi tega precej povedala,“ reče Pavlica ter se jezí čez deklo. „Mislila sem, da se ne spodobi pred šveljo“ — izgovarja se dekla. — „Sram te bodi, Kática; ali ne veš, kako je uboga Jela za-me v otročjih letih skrbela? Ona mi je bila varhinja in rejnica, najboljša prijateljica mojih otročjih let; zato jo tudi bolj čislam nego šveljo in ljubša mi je uboga Jela, nego najlepše in najdražje oblačilo. Reci ji zatorej, da naj le noter pride!“

Naglo skoči Pavlica ubogej Jeli naproti. „Ná, vzemi,“ reče ji, „tukaj imaš dvesto goldinarjev, moji so in dovoljeno mi je storiti ž njimi, kar mi je drago. S temi denarji lahko sebi in svojim potrebnega živeža kupiš in si tudi semena za prihodnjo setev preskrbiš. Prosim te tedaj, ljuba Jela, vzemi vsaj to, kar ti tvoja Pavlica daruje!“ — Sirota Jela nij vedela, ali bi vzela ta velikodušni dar od plemenite gospodične ali ne; kakor otrok začne jokati in kakor bi ji sape zmanjkovalo, kliče: „preljuba góspica! nijsem vredna tolikih dobrot, ki mi jih izkazuješ.“

Zdajci se odpró vrata, mati in oče vstopita. Pavlica jima skoči naproti. — „Kaj ne, ljuba mati,“ reče veselo, „da smem te denarje obrniti po svojej volji? Ali glejte, uboga Jela se jih brani in jih neče vzeti!“ Oče in mati to slišavši, objameta svojo ljubo hčerko, poljubita jo ter veselo rečeta: „hvala ti o Bog, da si nama dal tacega otroka! Tako dobra in ljubeznjiva, kakor je zdaj, naj ostane vse svoje življenje!“

Sirota Jela se zdaj ne brani več lepega darú. Veselo vzame denarje iz Pavličinih rok ter prosi Boga, da bi blago dobrotnico blagoslovil in ji stotero povrnil to veliko pripomoč, ki jo je prejela od nje.

Na predvečer omenjene veselice pa je Pavlica našla na mizi v svojej sobi novo, kakor sneg belo obleko s čipkami, lep koraldni kinč in še verižico najlepših biserov. Zraven je ležal od očetove roke pisan listek, na katerem so stale naslednje besede zapisane: „Dovoli mi, Pavlica, da tvoje prelepo dejanje poplačam. Solzé, ki si jih posušila ubogej Jeli, postale so zate biseri. Vendar je vrednost teh biserov manjša, nego-li dobrota in hvaležnost, ki tvojo čisto dušo kinčate. Ostani, draga Pavlica, tudi dalje še veselje in kinč svojih roditeljev!“

Bog vse vidi.

Oče Marko so šli nekega dne s sinom Jarnejčkom na polje. Bilo je v jeseni. Solnce na nebu je še dosti toplo sijalo in gorak veterc je pihal. Med potjo je začelo Jarnejčka žéjati; obrne se k očetu in reče: „oh, oče, žeja me mori! Poglejte kako so polne hruške na tem vrtu. Rad bi jih pokusil.“

Oče: To ti rad verjamem, ali ta vrt nij naš.

Jarneječek: Jaz lahko preskočim plot!

Oče: A kaj bi rekel gospodar tega vrta?

Jarneječek: Gotovo ga nij tukaj. Jaz ne vidim nikogar na vrtu?

Oče: Tako ti misliš, ljubi Jarnejček! Ali ne veš, da je nekdo, ki zmirom in povsod pazi na nas, ter nas kaznuje, kadar kaj tacega storimo, kar je greh. A sadje iz tujega vrta jemati brez dovoljenja, to je tatvina in je greh.

Jarnejšček: A kdo bi naju videl, ljubi oče!

Oče: Tisti, ki vse vidi in sliši, ki pozna naše misli in nam vidi v srcé a to je Bog.

Jarnejšček: Prav govorite, ljubi oče! Nijsem mislil nato. — V tem se približa star človek, ki je ležal pod drevesom na vrtu in jima reče izza plota:

„Zahvali Boga, ljubo dete, da ti oče niso pustili na vrt. Ravno pod tem drevesom sem nastavil past za tatove; padel bi bil vanjo, vjel bi se bil za noge ter bi bil ves čas svojega življenja hrôm. Nu, ubogal si dobrega očeta ter si pokazal s tem, da si dober in ubogljiv otrok, zatorej ti hočem dati sadja, katerega toliko želiš.“

Pri teh besedah otide mož, a kmalu se vrne in prinese Jarnejšku polno perišče lepih sočnatih hrušek.

Oče so hoteli dobremu človeku hruške plačati, ali pošteni starček nij hotel plačila, rekoč: „pri Bogu so polne roke, on mi jih bode plačal, ki nikomur dolžen ne ostane.“ Obá se poštenemu starčku lepo zahvalita. Ko otideta dalje, reče Jarnejšek očetu: „To je plemenita duša, ta starček!“

Oče: Res je, ljubi moj Jarnejšek! On dobro zná, da to, kar je pošteno je tudi Bogu ljubo in drago, on vé, da Bog vse dobro plačuje in vse hudo kaznuje, da brez volje božje ne moremo nikamor.

Jarnejšček: Povejte mi, ljubi oče, kako bi me bil Bog kaznoval, ako bi bil hruške ukradel?

Oče: Povedal ti je starček, kaj te je pričakovalo.

Jarnejšček: To verjamem, da bi se bil vjel v železno past ali Bog pasti nij nastavil.

Oče: Dobro si povedal, ljubi Jarnejšek! Ali védi, da brez volje božje se nič ne zgodi na svetu. Vsemogočni Bog nžé tako naredi, da vsak pošten in dober človek dobi plačilo za svoja dobra dela, a hudobni je kaznovan za svoja zlá dela. Naj ti povem, kar sem sam videl v mladosti in česar ne pozabim ves čas svojega življenja.

Jarnejšček: Oj, kako srečen sem danes, ljubi oče! Z vami sem užival prijetnost in slast narave, sprehajajoč se po zelenem polji; žejo sem si ugasil s sladkim sadjem in iz vaših ust sem slišal prijetne in koristne nauke.

Oče: Bil sem še otrok, kakor si zdaj ti, v hiši svojih dobrih staršev. Imeli smo dva soseda: Páličarja in Seljáka. Páličar je imel sina Ivanka, a Selják sina Andrejščka. Páličar in Selják sta imela velik vrt blizu svoje hiše. Ivanko je šel po večkrat na dan na vrt svojega očeta, in ker je bil predrzen in hudoben deček, metal je kamenje preko zida v sosedov vrt, ter nij pomislil nato, da bi lahko koga zadel in ranil. Oče so ga večkrat opominjevali, da naj tega več ne stori; pretili so mu tudi s kaznijo in ga so tudi kaznovali, ali hudobni Ivanko nij maral za to. Na svojo lastno nesrečo nij hotel ta otrok poslušati dobrega očeta. Nekega dne otide Ivanko zopet na vrt, nabere si kamenja in ga meče preko zida na sosedov vrt.

Selják, naš drugi sosed, bil je ravno ob tem času v svojem vrtu z nabito puško; čakal je na vrabce, ki mu so izjedali rumene višnje. Ž njim je bil tudi njegov sin Andrejšček, zeló zanemarjen deček, kar nij bilo čudo, ker se je sosed Selják sploh malo brigal za svojega otroka, puščajoč mu, da je

delal vse po svojej volji. Po naključji se zgodi, da nekdo soseda Seljaka pokliče v hišo. Sosed otide ter pusti puško na vrtu; vendar reče še poprej Andrejčku, da se naj puške ne dotakne. Andrejček si misli: tukaj nij nobene nevarnosti, prime za puško, ogleduje jo od vseh strani ter nategne petelina. V tem trenutku prileti oster kamen, ki ga je Ivanko zalučal z óne stráni, ter zadene ubogega Andrejčka v desno oko. Andrejček zavpije od bolečine ter prestrašen izpusti puško, a v tem času se puška sproži in strahovito póči. Oj, ko bi bil slišal, dragi Jarnejček, vpitje in jok v prvem in drugem vrtu! Ivanko je tulil na ves glas s prestreljeno ного, a Andrejček si je zatiskal razbito in krvavo oko. Ivanko je ostal ves čas svojega življenja slep na jedno oko, a Andrejček je bil hróm in je moral ob bergljah hoditi.

Jarnejček: Kako nesrečna sta bila uboga dečka. Zeló se mi smilita!

Oče: Tudi meni se smilita; a vendar obžalujem še bolj uboge stariše, ki so imeli tako razposajena in neposlušna otroka. Ta žalostni prigodek je pa tudi obá dečka poboljšal. Skušnja ju je učila, da nikjer ne smeta storiti nič hudega, naj bi bila tudi na samem. Gospod Bog čuje vedno in povsod nad nami ter kaznuje vsacega človeka po zasluženji, ako tudi ne precej, gotovo pa pozneje, in če tudi ne užé tukaj na tem svetu, a to gotovo na ónem svetu. Spoznala sta otroka vsled žalostnega prigodka, da je treba stariše spoštovati, ubogati in paziti na njihove opomine. Spoznala sta tudi, da je treba na Boga misliti in spolnovati njegove zapovedi.

Jarnejček: Prviden hočem biti in se čuvati vsake nevarnosti. Ob-ljubim vam, ljubi oče, da nečem storiti nikoli nič hudega ter hočem imeti vedno ljubega Boga pred očmi, ki vse vidi in vse vé.

Tako se razgovarjaje, prišla sta domóv, obá presrečna: sin, ker je imel dobrega očeta, in oče, ker je imel také poslušnega sina.

I. T.

Deva na konji.

Pri nas vidimo redko kedaj žene in dekleta na konji, a drugod posebno na Laškem in Angleškem nij to nič neobičnega; ne le visoke gospe jézdijo nego tudi kmetice, kadar imajo daleč v cerkev ali če nosijo pridelke na trg. Laške seljakinje (kmetice) priézdijo tržne dni v mesto s tovari olja in vina; oboje si pridelata kmečko ljudstvo na Laškem.

Pripoveduje se, da so živele v starih časih v malej Aziji jako bojaželne ženske, ki so se Amazonke imenovala. Naredile so si same zase državo, vladajoč in oskrbujoč urade; dà, še celó borile so se peš in jež zeló junaško, možje so jim bili sužnji ter so jim morali vsa dela doma in na polji opravljati.

Ali tudi na Češkem se je nekaj jednacega zgodilo. Po Ljubušinej smrti je palo ženskam v misel, da bi zavládale v deželi, prepustivši možem oralo. Izvolijo si voditeljico hrabro in odvažno Vlasto, sozidajo Višehradu nasproti trdnjavo, Devin imenovano, ter naposled začno še celó boj proti svojim možém, katerih so s silo in prevaro veliko število pobile. Voditeljico Vlasto je kinčal razum in junaštvo, a Šarko prekanjenost. Pri obleganji Višehrada je Vlasta, bojujoč se v prvih vrstah, poginila; to videč, jele so se razbegavati ostale junakinje, hotéč se zateči v Devin, ali možje so je zaskočili ter popolnem potolkli, grad Devin pa je bil razdejan.

V.